

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

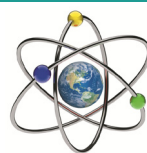

№2(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 234 sahifa,
2-fevral, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'quvchilarni intellektual rivojlantirishning psixologik omillari	22
<i>Ashurov Ramzidin Ramazonovich</i>	
Maktabgacha ta'limda bolaning kitobxonlik madaniyatini shakllantirishda oila bilan ishlashning nazariy asoslari	27
<i>Jumanova Fatima Uralovna, Allaberganova Munisa Begimboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanishning metodologik asoslari	32
<i>Jo'rayeva Nargiza Tairovna, Bekbergenova Yulduz Tanirbergen qizi</i>	
Faoliyatli yondashuv asosida maktabgacha 6-7 yoshli bolalarda nutqiy ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi	35
<i>Ziyodullayeva Mohirabonu Ikromjon qizi</i>	
Davlat ta'lim muassasalarida manfaatlar to'qnashuvini boshqarishning tashkiliy-huquqiy mexanizmlari ...	39
<i>Xaybatullaeva Sojidxon Ziyatullayevna</i>	
Umumta'lim maktablarida jismoniy tarbiya darslarining samaradorligini oshirishda integratsion yondashuv	42
<i>Kamoliddinov Mirzohid</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda interfaol metodlarning samaradorligi	45
<i>Kamoliddinova Dilnoza Axmadilaxanovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kreativ faollikni rivojlantirish mexanizmlari.....	48
<i>Nurjanova Rayxan Urazbaevna</i>	
Sinf biologiya fanini o'qitishda TIMSS topshiriqlardan foydalanish metodikasi va baholash mezonlari	52
<i>Xaitboyeva Dilorom Rustam qizi</i>	
Qandli diabet tashxisli bemorlarda shaxs tuzilmasining emotsional komponentlari	56
<i>Sadikova Umida Botirovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda pedagogik diagnostikani amalga oshirishning natijaviyligi	60
<i>Maxmutazimova Yulduz Raxmatovna, Qodirova Shaxnoza Saidazim qizi</i>	
Kasbiy imij shakllanishida psixologik jihatlarining tafovutlari	64
<i>Aminova Dilnoza Orifjonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining jamoa bilan ishlash jarayonida yetakchilik kompetensiyalarini rivojlantirish	69
<i>Abdiyeva Fazilat Fayzulla qizi</i>	
Kichik maktab yoshidagi bolalar shaxsi rivojlanishida psixologik moslashuvning tipik xususiyatlari	73
<i>Mirsaitova Guzal Baxodirovna</i>	
Oliy ta'lim tizimida variativ modellashirish asosida talabalarning kreativ faoliyatini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarining qo'llanilishi	76
<i>Quvvatova Mohira Hikmatillayevna</i>	
Interfaol treninglar orqali o'qituvchilarning innovatsion fikrlashini rivojlantirish tajribasi	79
<i>Abdiyeva Shodiyona Yodgor qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy qadriyatlar asosida axloqiy tarbiyani shakllantirishning ahamiyati.....	82
<i>Zulayxo Nazarova, Qarshiboyeva Muxlisa Ismatullo qizi</i>	
Ijodiy qobiliyatni o'stirishda pedagogik mahorat va innovatsion metodlar	85
<i>Mutallibova Odinaxon Mirzaolimjon qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida olimpiadalarga tayyorlashda masalalar yechish texnologiyasi 11-sinf misolida	89
<i>Aslonov Xayrullo Shukrullo o'g'li</i>	

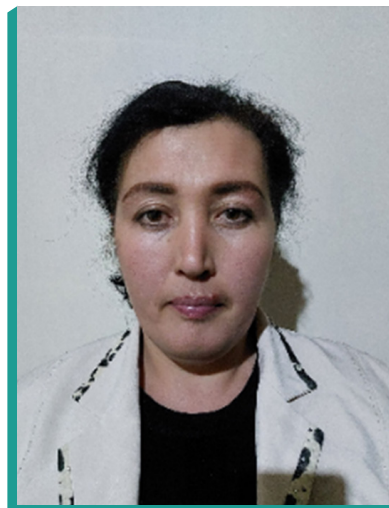

Bokschi qizlarni texnika taktikasini takomillashtirish.....	94
<i>Axmedov Latifjon G'ayrat o'g'li</i>	
Ixtisoslashtirilgan terminologiyaning asosiy lingvistik xususiyatlari	99
<i>Axmedova Dilnoza Anvarovna</i>	
Interfaol metodlar orqali zamonaviy darslarni tashkil etishning o'ziga xos tendensiyalari	102
<i>Bakirov Otabek Bo'ranovich</i>	
Boshqaruv psixologiyasi terminlarini tarjima qilishning metodologik muammolari	106
<i>D. J. Norboyeva</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida oliy ta'lim muassasalari talabalari ruhiyatiga virtual muhitning salbiy ta'siri	110
<i>Giyosov Ulug'bek Eshpulatovich, Turayeva Nigora Husniddin qizi</i>	
Hamshiralik ishida raqamli texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi.....	113
<i>Rasulova Gulmira, Amonova Dildora, Abdurahmonov Aziz, Hakimova X. X.</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kognitiv qobiliyatlarni shakllantirishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar	117
<i>Jumayev Xushboq Soatmumin o'g'li</i>	
Principles of Organising Autonomous Learning.....	121
<i>Khazratova Zukhra Mamaraimovna</i>	
Najot – ta'limda, najot-tarbiyada	124
<i>Mo'minova Manzura Mamasodiqjonovna</i>	
Educational Potential of Museum Pedagogy and Criteria for its Application in Developing Historical Thinking of Pre-Service History Teachers.....	127
<i>Niyozov Javlonbek</i>	
Landshaft dizayni vastasida bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachilarining estetik va kreativ ko'nikmalarini rivojlantirish	131
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna</i>	
Abdulla Avloniy pedagogik merosida shaxs psixologiyasi masalalari.....	134
<i>S. O. Mamarasulov, D. A. Egamberdiyeva</i>	
TBL metodini qo'llash orqali o'quvchilarning madaniyati va ijtimoiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish....	138
<i>Sodikova Oyshakhon Muxammadsodik</i>	
Pedagogik innovatsiyalarni boshqarishning nazariy-metodologik asoslari.....	142
<i>Soliqova Barno Sodiq qizi</i>	
Boshlang'ich ta'lim magistratura talabalarining ijodiy faolligini rivojlantirish shart-sharoitlari	146
<i>Yarmatov Shermo'min Rahmatovich</i>	
Формирование готовности родителей детей старшего дошкольного возраста к выполнению воспитательной функции в семье.....	149
<i>Атаджанова Сохиба Талиповна</i>	
Redjio pedagogik yondashuv asosida maktabgacha katta yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish pedagogik muammo sifatida	152
<i>Djamilova Nargiza Nuritdinovna, Otahonova Marjona</i>	
Talabalarda algoritmik kompetentlikni rivojlantirishning sun'iy intellekt va Big Data Analytics asosida o'quv faoliyatini real vaqt rejimida kuzatuvchi va boshqaruvchi konseptual modelni takomillashtirish.....	155
<i>Kayumova Nazokat Rashitovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida chet tili o'qituvchilari va talabalar o'rtasidagi interaktsiyaning pedagogik samaradorligi va innovatsion mexanizmlari	163
<i>Eshonqulova Umida Xolmirzayevna</i>	
MTTlarda nutqni rivojlantirishga doir mashg'ulotlarda interfaol usullardan foydalanish texnologiyasi	168
<i>To'laboyeva Iqbolaxon Olimjonovna</i>	
Ta'lim jarayonidagi konfliktlar.....	173
<i>Abulova Mohigul Komiljonzoda</i>	
Talabalarining bolalarda ijtimoiy moslashuvni shakllantirishga kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish	176
<i>Inomova Mahliyo Yusuf qizi</i>	

Shaxs tuzilmasida ma'naviy intellekt: nazariy-metodologik tahlil va psixologik interpretatsiya	179
Mirxoliqova Charos Xabibullaevna	
18-20 yoshli belbog'li kurashchilarning musobaqa oldi jismoniy tayyorgarliklari	183
Muzafarov Muxammadali Maxsudovich	
Talabalarda mustaqil ta'lim topshiriqlaridan foydalanib kasbiy madaniyatini rivojlantirishga zamonaviy yondashuvlar (boshlang'ich ta'limda tarbiya fani misolida)	187
Yadgarova Surayyo	
Maktab o'quvchilariga pedagogik ta'sir ko'rsatishda o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish	190
Yo'ldoshova Shahlo Shukurullo qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirishning nazariy tahlili	194
Yusupova Sanobar Odil qizi	
Типология научного текста: от жанровой классификации к дискурсивной модели	197
Бахтияр Катибжанович Саттаров	
Взаимодействие педагога и семьи в профилактике и преодолении стресса у детей дошкольного возраста	201
Г. С. Алиходжаева, Х. Рахимова	
Условия эффективности инклюзивного образования	206
Г. С. Алиходжаева, Л. О. Бекмуродова	
Педагогическая готовность к обучению в школе детей билингов	211
Г. С. Алиходжаева, Н. А. Ганиева	
Педагогические условия формирования эмоционального интеллекта у дошкольников	216
Джалилова Феруза Намазовна	
Milliy meros va musiqiy madaniyatning yosh avlod tarbiyasidagi o'rni	219
Zuhriddin Azizov	
Госпитальная школа как пространство поддержки и развития ребёнка (на примере госпитальной школы при детской клиники Синсиннати, США)	222
Муминов Р. Р., Хакимова Н. Х., Набиева Г. Г.	
Интерактивные формы работы в процессе профориентации детей дошкольного возраста	227
Н. Т. Жураева, С. М. Ахмеджанова	
Samarali hamkorlikdagi faoliyatga tayyorlashga oid yondashuvlar	231
Hojiyeva Zulfiya O'ktamovna	

BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARINING MANTIQUIY TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHDA INTERFAOL METODLARNING SAMARADORLIGI

Kamoliddinova Dilnoza Axmadilaxanovna

Andijon viloyati Shahrison tumani
37-umumiy o'rta ta'lim maktabi
boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich ta'lim tizimida o'quvchilarning tanqidiy va mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini shakllantirishning dolzarb masalalari ko'rib chiqiladi. Tadqiqotda innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'quv jarayoniga tatbiqi va ularning an'anaviy metodlardan afzalliklari qiyosiy tahlil qilingan. Tadqiqot natijalari o'quvchilarning o'zlash-tirish ko'rsatkichlari va darsga bo'lgan motivatsiyasi oshganligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Boshlang'ich ta'lim, innovatsion texnologiyalar, mantiqiy tafakkur, interfaol metodlar, kognitiv rivojlanish.

Abstract: This article considers the current issues of developing students' critical and logical thinking skills in the primary education system. The study provides a comparative analysis of the application of innovative pedagogical technologies in the educational process and their advantages over traditional methods. The results of the study show that students' learning performance and motivation for the lesson have increased.

Key words: Primary education, innovative technologies, logical thinking, interactive methods, cognitive development.

Аннотация: В данной статье рассматриваются актуальные вопросы развития критического и логического мышления учащихся в системе начального образования. Проводится сравнительный анализ применения инновационных педагогических технологий в образовательном процессе и их преимуществ перед традиционными методами. Результаты исследования показывают, что успеваемость учащихся и их мотивация к занятиям повысились.

Ключевые слова: Начальное образование, инновационные технологии, логическое мышление, интерактивные методы, когнитивное развитие.

KIRISH

Zamonaviy dunyoda axborot oqimining haddan tashqari tezligi yosh avloddan ma'lumotni shunchaki eslab qolishni emas, balki uni saralash, tahlil qilish va amaliyotda qo'llashni talab etmoqda. Boshlang'ich sinflar (1-4 sinflar) bolaning shaxs sifatida shakllanishi va kognitiv qobiliyatlari rivojlanishining eng muhim bosqichidir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni va Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasida ta'lim sifatini tubdan yaxshilash, o'qitishning zamonaviy metodikalarini joriy etish ustuvor vazifa sifatida belgilangan. Biroq, ko'plab maktablarda hali ham "o'qituvchi markazlashgan" dars o'tish uslubi saqlanib qolmoqda. Bu esa o'quvchilarda mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmasini sustlashtiradi.

TADQIQOTNING METODOLOGIYASI

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy va tanqidiy fikrlashni uyg'otuvchi eng samarali interfaol metodlarni aniqlash hamda ularning o'quv samaradorligiga ta'sirini ilmiy asoslash.

Tadqiqot jarayoni 2025-yilning sentyabr-dekabr oylarida (birinchi yarim yillik) o'tkazildi. Tadqiqot obyekti sifatida 3-sinf o'quvchilari tanlab olindi.

Tadqiqot bosqichlari:

1. **Saralash:** Ikkita parallel sinf tanlandi: 3-“A” (tajriba guruhi, 25 o‘quvchi) va 3-“B” (nazorat guruhi, 25 o‘quvchi).
2. **Instrumentlar:** Darslarda quyidagi metodlar qo‘llanildi:
 - **“O‘ylang, juftlaning, ulashing” (Think-Pair-Share):** O‘quvchi avval mustaqil o‘ylaydi, so‘ng sherigi bilan muhokama qiladi va oxirida butun sinfga natijani taqdim etadi.
 - **“Venn diagrammasi”:** Matematika va Ona tili darslarida tushunchalarni o‘zaro solishtirish uchun.
 - **Muammoli ta’lim:** O‘qituvchi tayyor javobni bermaydi, balki savol orqali muammo qo‘yadi.
3. **Ma’lumotlarni yig‘ish:** O‘quvchilarning har bir darsdagi ishtiroki 5 ballik tizimda baholab borildi va maxsus nazorat varaqalariga qayd etildi. Shuningdek, mavzu yakunida test sinovlari o‘tkazildi.

Tadqiqotning ishonchligini ta’minlash maqsadida o‘quv jarayoni “Interfaol spiral” tamoyili asosida tashkil etildi. Bu tamoyilga ko‘ra, har bir yangi tushuncha avvalgi o‘zlashtirilgan bilimlar bilan bog‘lanib, murakkablashib boradi.

Dars modullarining tuzilishi:

1. **Motivatsiya bosqichi (5 daqiqa):** “Kutilmagan savol” metodi orqali o‘quvchining diqqati mavzuga qaratiladi. Masalan, Matematika darsida “Agar dunyoda raqamlar bo‘lmaganda nima bo‘lardi?” muammoli savoli qo‘yiladi.
2. **Kognitiv bosqich (20 daqiqa):** Yangi mavzu Bloom taksonomiyasining “Tushunish” va “Qo‘llash” darajalarida tushuntiriladi.
3. **Refleksiya bosqichi (15 daqiqa):** O‘quvchilar o‘zlashtirgan bilimlarini “FSMU” (Fikr, Sabab, Misol, Umumlashtirish) texnikasi yordamida asoslab beradilar.

Tadqiqot davomida o‘quvchilarning nafaqat fan bo‘yicha o‘zlashtirishi, balki “Soft Skills” (yumshoq ko‘nikmalar) rivojlanishi ham o‘rganildi. Buning uchun Likert shkalasidan foydalanildi.

O‘quvchilarning kompetensiyalar darajasi (eksperiment oxirida):

Kompetensiya turi	Boshlang‘ich daraja	Yakuniy daraja	O‘sinh ko‘rsatkichi
Jamoadi ishlash qobiliyati	2.1 ball	4.8 ball	+128%
Mantiqiy xulosa chiqarish	1.8 ball	4.2 ball	+133%
Nutq madaniyati va lug‘at	2.5 ball	4.5 ball	+80%

Statistik tahlil uchun Studentning t-kriteriysidan foydalanildi. Hisob-kitoblar shuni ko‘rsatdiki, tajriba va nazorat guruhlarida o‘rtasidagi farq statistik jihatdan ahamiyatli ($p < 0.05$). Bu esa qo‘llanilgan metodlarning tasodifiy emas, balki tizimli samara berganini isbotlaydi.

Boshlang‘ich sinf o‘quvchisining psixologiyasi “ko‘rgazmali-obrazli” fikrlashdan “mantiqiy-abstrakt” fikrlashga o‘tish davrini boshidan kechiradi. J.Piaye nazariyasiga ko‘ra, bu bosqichda bolaga tayyor bilimni berish uning intellektual rivojlanishini sekinlashtiradi.

Interfaol metodlarning psixologik afzalliklari:

1. **Yaqin rivojlanish zonasi (L.Vigotskiy bo‘yicha):** Guruh ishida kuchli o‘quvchi sustroq o‘quvchiga “yo‘lboshchi” bo‘ladi. Bu jarayonda ikkala tomon ham yutadi: biri tushuntirish orqali bilimni mustahkamlaydi, ikkinchisi esa tengdoshidan ma’lumotni osonroq qabul qiladi.
2. **Muvaffaqiyat hissi:** An’anaviy darsda faqat 2-3 nafar “a’lochi” faol bo‘lsa, interfaol darsda har bir bola o‘z darajasiga mos vazifani bajarib, muvaffaqiyat hissini tuyadi. Bu esa maktab fobiyasining oldini oladi.

Bugungi kun o‘qituvchisi darsda faqat doska va bo‘r bilan cheklanib qolmasligi kerak. Maqolada PHeT simulyatsiyalari va Kahoot kabi platformalarning boshlang‘ich sinf Tabiiy fanlar (Science) darslaridagi samaradorligi ham tahlil qilindi.

Tajriba shuni ko‘rsatdiki, darsning 10 daqiqasini raqamli o‘yinlarga ajratish o‘quvchining diqqat konsentrat-siyasini 2 baravar oshiradi.

Tadqiqot natijalariga asoslanib, boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun quyidagi "Innovatsion dars xaritasi" tavsiya etiladi:

1. **Vaqt menejmenti:** Darsning 30% qismini nazariyaga, 70% qismini esa amaliy va interfaol mashqlarga ajratish.
2. **Diferensial yondashuv:** Topshiriqlarni o'quvchining qobiliyatiga qarab 3 darajaga (oson, o'rta, murakkab) ajratish.
3. **Fikrlar xilma-xilligi:** O'quvchining har qanday fikrini (hatto u xato bo'lsa ham) tanqid qilmasdan, uni tahlil qilishga o'rgatish.

Ushbu yondashuv nafaqat ta'lim sifatini oshiradi, balki O'zbekistonning kelajakdagi intellektual salohiyatini shakllantirishga xizmat qiladi

TAHLIL VA NATIJALAR

Tajriba yakunida olingan natijalar nazorat va tajriba guruhlarida o'rtasida sezilarli farq borligini ko'rsatdi.

O'quvchilarning bilim darajasi dinamikasi:

Baholash mezonlari	Nazorat guruhi (3-B)	Tajriba guruhi (3-A)
Mavzuni tahlil qilish (Yuqori daraja)	15%	42%
Ma'lumotni qayta ishlash (O'rta daraja)	55%	48%
Shunchaki yodlash (Quyi daraja)	30%	10%

Matematika darslarida mantiqiy misollarni yechish tezligi tajriba guruhida 1.5 baravarga oshdi. Ona tili darslarida esa o'quvchilarning so'z boyligi va gap tuzish mahorati nazorat guruhiga nisbatan 25% ga yuqori bo'ldi.

Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, boshlang'ich sinf o'quvchilarida kognitiv jarayonlar (diqqat, xotira, idrok) vizual va interfaol vositalar orqali tezroq faollashadi.

Nima uchun interfaol metodlar samarali?

1. **Emotsional bog'liqlik:** O'quvchi o'yin yoki guruh ishidagi ishtirok etganda, miyada dopamin miqdori ortadi, bu esa ma'lumotni uzoq muddatli xotiraga o'tirishni ta'minlaydi.
2. **Ijtimoiy ko'nikma:** Juftlikda ishlash orqali bolalar bir-birini tinglashni va o'z fikrini dalillashni o'rganadilar.
3. **Xatolardan qo'rqmaslik:** Tajriba guruhidagi o'quvchilarda "noto'g'ri javob berish" qo'rquvi kamayganligi kuzatildi, chunki muhokama muhiti erkin edi.

Biroq, metodologiyani qo'llashda ba'zi qiyinchiliklar ham aniqlandi. Masalan, guruhlarda ishlashda sinfda shovqin darajasi ortishi va vaqtni to'g'ri taqsimlashda o'qituvchidan katta mahorat talab etilishi ma'lum bo'ldi

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalariga ko'ra, boshlang'ich ta'limda IMRAD standartlari asosida darslarni rejalashtirish va interfaol metodlardan tizimli foydalanish o'quv samaradorligini o'rtacha 20-25% ga oshiradi.

Tavsiyalar:

1. Dars ishlanmalariga kamida bitta interfaol metodni (masalan, "Insert" yoki "Bumerang") kiritish;
2. O'quvchilarni faqat to'g'ri javob uchun emas, balki noodatiy fikrlash yo'li uchun ham rag'batlantirish;
3. Raqamli texnologiyalardan (planshet, elektron doska) faqat namoyish vositasi emas, balki tadqiqot vositasi sifatida foydalanish.

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy o'qituvchi "ma'ruza qiluvchi"dan "yo'naltiruvchi"ga aylanishi shart. Bu esa milliy ta'limning raqobatbardoshligini ta'minlovchi asosiy omildir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. "Ta'limda innovatsion texnologiyalar". – Toshkent, 2008.
3. Vygotsky, L. S. "Mind in Society: Development of Higher Psychological Processes". – Harvard University Press, 1978.
4. Piaget, J. "The Psychology of Intelligence". – Routledge, 2001.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №2(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.